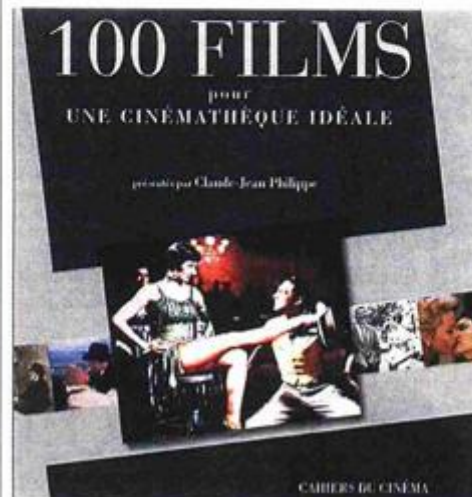

Evidencijski broj / Article ID: 13351151
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Mediteran

*Filmsku 2012. obilježile su
koprodukcije i veliko predstavljanje
hrvatske kinematografije u Francuskoj*

HRVATSKI FILM U KOLIJEVCI KINEMATOGRAFIJE

Stranica 4

Pula, Arena – kultno mjesto domaćeg filma koje ove godine slavi 60. obljetnicu

Branko Schmidt, Zrinka Cvitešić i Rene Bitorajac – »Ljudožder vegetarijanac«

Filmsku 2012. obilježile su koprodukcije i veliko predstavljanje hrvatske kinematografije u Francuskoj

HRVATSKI FILM U KOLIJEVCI KINEMATOGRAFIJE

Evo jedno sasvim obično pitanje za običnog građanina i pasioniranog ljubitelja filma: Kako je počela 2012. kada je film u pitanju? Teško bi i oni redovni kroničari povezali konce i sve informacije te se dosjetili da je prije točno godinu dana dokumentarni film »Album« Branka Ištvančića otvorio sezonu predstavljanja hrvatskog filma u svijetu, a bio je uvršten u službenu selekciju za nagrade međunarodnog filmskog festivala Alpe Adria Cinema u Trstu.

Za Ištvančića, jednog od naših najnagrađivanih autora, protekla godina je bila u znaku Italije jer je bio gost i u Lecceu i još nekim gradovima.

No, za razliku od prijašnjih godina kada su vijesti o hrvatskom filmu u svijetu »lutale« od festivala do festivala, protekla godina nekako se zaustavila na nekoliko naslova i autora koji su samostalno uvrštavani u neke relevantne festivale, osvajali i neke važne nagrade i priznanja, ali su ipak izostale one vijesti s »A« festivala koje se nadaleko čuju. Tek je nastup »Ljudoždera vegetarijanca« Branka Schmidta u Moskvi donekle ublažio tu činjenicu, kao i nagrada Krsti Papiću na 36. Montrealu – Freedom of Speech (Sloboda govora) – za film »Cvjetni trg«, koji je domaća kritika u Puli ignorirala. U Montrealu su prikazani i »Koko i duhovi« Daniela Kušana te »7sex7« Irene Škorić. Berlin, Cannes i Venecija ostali su puka želja, nedokučiva pozornica, uz tek malo zadovoljstva zbog predstavljanja na sajamskoj tržnici (najprije na European Film Marketu u Berlinu u veljači, potom i u Cannesu).

Kičenje tuđim perjem

Valjda i sami svjesni toga, Hrvatski audiovizualni centar u prvi plan je gurao informacije o filmovima koji su se našli na tim »A« festivalima, a Hrvatska im je bila samo jedan od koproducenta. Tako se mogao steći dojam da se zapravo kitimo tuđim perjem – od srpskih »Parade« Srdana Dragojevića i »Kad svane dan« Gorana Paskaljevića, do bugarskog dokumentarca »Posljednja ambulanta kola Sofije« Iliana Meteva, ili animiranog »Oca« u kojemu sudjeluje naš Veljko Popović.

Kao ovome dodamo i nekoliko zapaženih nagrada s festivala po Europi »Haliminog puta« Arsena A. Ostojića (u Cottbusu u Njemačkoj osvojio nagradu publike i posebno priznanje žirija) koji je sto posto bosanska priča iz hrvatske perspektive, dojam je sasvim jasan. Drugim riječima, ako na ključnim mjestima nema recentne nacionalne kinematografije koja se financira putem HAVC-a, opravdano je pitati se zašto je tako i dokle ćemo se kiti »ničijim filmom«?

Tomislav Radić decidirano je odbio da ga se s »Kotlovinom« ugura u balkanske i kojekakve druge sekcije »bivšeg prostora« pa je opet ostao prešućen. Da je, nažalost, tako govori i zoran primjer da Hrvatska lani na Malti nije imala niti jedan film (čak ni prijedlog) u popisu za europ-

ske nagrade i priznanja, iako u toj Akademiji sjedi niz hrvatskih filmšaša – očito bez posla.

Upravo zbog svega toga kao melem na ranu došla je vijest da su 9. listopada predsjednici Hrvatske i Francuske Ivo Josipović i Francois Hollande u muzeju Cluny u Parizu otvorili izložbu posvećenu hrvatskoj srednjovjekovnoj baštini u sklopu festivala »Croatie, la voix«, a tada je u kolijevci filma, po kulturnim pariškim kinima krenula i velika retrospektiva hrvatske kinematografije. Tko je tamo prikazan, što je francuska publika vidjela, koga su nagradili, u kojim su časopisima stručno obrađeni autori, žanrovi i filmovi – o tome smo pisali i ne treba ponavljati.

No, još manje bi na tim lovorikama trebalo zaspati i ne okrenuti se očito nedovoljnom lobiranju da se konačno jedan hrvatski film nađe u Cannesu. Mnogi su zadnjih godina to zaslužili, ali se zbog nečega nisu tamo našli. Predstavljanje hrvatskog filma po svijetu počelo je nakon Berlina, u travnju u Aero Theatreu u Los Angelesu (»Koko i duhovi« Kušana; »Neka ostane među nama« Rajka Grlića; »Show Must Go On« Nevija Marasovića; »Lea i Darija« Branka Ivande i »Nije kraj« Vinka Brešana), a nastavilo se na 65. festivalu u Cannesu u sklopu Tjedna kritike.

Ako recentne nacionalne kinematografije koja se financira putem HAVC-a nema na ključnim mjestima opravdano je upitati se zašto je tako

Nakon 59. Pule na kojoj je pobijedilo Damiir Čučić s »Pismom čači« očekivao se festivalski prodor tog filma u Europu, pa i do Sundancea, ali su jal i zavist jači od opće koristi, baš kao i kod »Kotlovine« koja je šutke pala na par tisuća gledatelja i bez ijedne reklame, a natezale su se prizemne komedije i populističko uvlačenje publici u liku bikova, Sonje i Lare.

U rujnu je posebni program međunarodnoga filmskog festivala Festoria u Setubalu u Portugalu bio posvećen hrvatskoj kinematografiji (prikazano je devet dugometražnih, osam kratkih i animiranih filmova te sedam dječjih, a tom je prigodom hrvatskoj kinematografiji dodijeljen »Kristalni delfin«, dok je glumac Rade Šerbedžija dobio nagradu »Zlatni delfin« za životno djelo). Naravno, nitko ne spori taj napor da hrvatski film dođe do srca europskog zajedništva, ali se moglo i s više mašte i napora film ugraditi kao dio promidžbenog programa u potpori ratificiranja našeg ulaska u EU.

Pogotovo kada je riječ o animiranom filmu i velikom značaju Zagrebačke škole crtanog filma koja očito oživi samo oko Animafesta, da bi zatim opet bila prepuštena dovitljivosti autora koji sami skupljaju pažnju (Narath, Stojanović, Popović...) od Anneyja i Clermont-Ferranda do Hiroshime. Dokumentarci pak pažnju skupljaju od Oberhausena i Beograda do

Meksika i Houstona (»Rastanak 2« Irene Škorić), ili do New Yorka i MoMA-e (»Soba« Irene Jurić i »Marijine« Željke Sukove). »Kralj« Dejana Aćimovića ugurao se pak u onu čarobnu brojku pet iz užeg izbora za Oscara i na njemu je sada sva čast i slava hrvatskog filma, pa makar to bilo i s paraolimpijskom temom).

Hribarov doprinos

Ne može se reći da nije bilo pojedinačnih priznanja darovitom glumcima, kao Reneu Bitorajcu u SAD-u, Zrinki Cvitešić i Navojcu u Beogradu. Od novih imena valja izdvojiti redatelja i scenarista Duru Gavranu čiji je dokumentarni film »Veliki dan« osvojio je Grand Prix 21. dana hrvatskoga filma (bilo 300 prijavljenih filmova); na 74. UNICI – festivalu neprofесиjskog filma u bugarskom Ruseu – hrvatska filmska reprezentacija osvojila najviše nagrada od 34 selekcije, kao i grupnu nagradu.

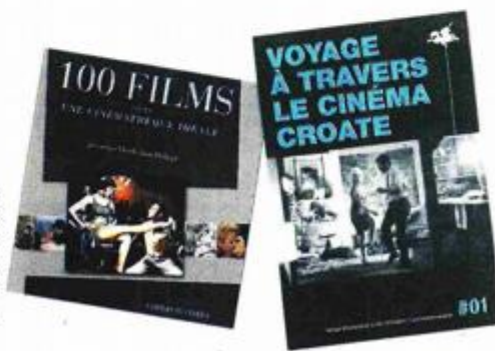
Za sve kriv, za mnogo toga zaslužan, ravnatelj HAVC-a Hrvoje Hribar pridružio se nagradama i uspjehu filma u svijetu promidžbenim spotom Hrvatske turističke zajednice »Oda radosti« koji je u kategoriji turističkih filmova osvojio prestižnu nagradu za najbolji promidžbeni turistički film na 7. međunarodnom festivalu Film, Art & Tourism Festival – FilmAT u Varšavi, potom i Grand Prix na 50. međunarodnom festivalu turističkog filma u Lecceu te turističkog »Oscara« Das goldene Stadttor u Berlinu.

Budući da je riječ o filmu promidžbene kampanje HTZ-a uoči ulaska Hrvatske u Europsku Uniju, pod sloganom »Hrvatska – nova turistička zvijezda Europske unije«, sve gore navedene promidžbe hrvatske kinematografije mogu se podvesti pod Hribarov marketinški cilj, što uopće nije loše, ali bi bilo još bolje da autorskom filmu više otvorimo vrata i damo potporu da danas-sutra jedan naš Depardieu svoje bogatstvo prenosi u Belgiju, a ne da se sramote u ovim jeftinim sapunicama prepunim suza i prenemaganja – sve za honorar preživljavanja.

Mali pomak se vidio i u ponovnim međunarodnim filmskim poslovima na našem terenu, obuhvaćen programom »filming in Croatia« i vezanim gospodarskim učinkom, kao s britanskim filmom »Caught in Flight« s Naomi Watts u glavnoj ulozi, koji prati posljednje dvije godine života princeze Diane, a počeo se snimati

Hrvoje Hribar, ravnatelj HAVC-a, o željama i mogućnostima

baš u Hrvatskoj (Zagreb, Rovinj, Opatija, Hrvatska »glumi« Francusku, Australiju, Veliku Britaniju i BiH). Tu je i film »Uhvaćeni u letu« Olivera Hirschbiegela u produkciji »Ecosse Films« iz Londona i koprodukciji s hrvatskom tvrtkom MP-filmska produkcija, a na njemu je bilo angažirano i 130 hrvatskih filmskih djelatnika.

Nova otvaranja i digitalno doba

Osobno me uvijek obraduje neumorna hrvatska nakladnička tradicija i spisateljska ustrajnost autora kada je u pitanju film, što ide uz onu činjenicu da smo među rijetkima koji imaju svoju filmsku enciklopediju. Naravno, za to je najzaslužniji bio Ante Peterlić, istaknuti hrvatski filmolog (1936-2007), a njegovi mladi kolege i učenici vratili su mu to knjigom »Iz povijesti hrvatske filmologije i filma« koja donosi tekstove o hrvatskim filmskim kritičarima, esejistima i filmolozima, o filmovima i njihovim autorima.

Sve u svemu, može se reći da je 2012. hrvatsku kinematografiju obilježila nizom promjena na domaćoj sceni, kao što je jača potpora domaćem filmu u domaćoj distribuciji, što je i rezultiralo najboljim otvaranjem u kinima »Sonje i bika« Vlatke Vorkapić i sada »Svećenikove djece« Vinka Brešana s oko 50 tisuća gledatelja u tjedan dana prikazivanja. Tu je i 12 dugometražnih naslova na 59. Puli, među kojima i prvi hrvatski 3D film »Slučajni prolaznik« Joze Patljaka, a između dva festivala u kinodistribuciji našlo se 14 dugometražnih igranih filmova koji su ostvarili gledanost od 180 tisuća gledatelja, dok se s koprodukcijama broj popeo na skoro 350 tisuća.

Na kraju valja konstatirati da je početak svake nove godine u znaku premijera najnovijih domaćih igranih filmova u kinima, koji se tako natječu za gledanost u konkurenciji sa svjetskim blockbusterima. Tu praksu prvi je pokrenuo Vinko Brešan još davno sa svojim »Maršalom« koji je na kraju dostigao više od 100 tisuća gledatelja, naravno u daleko težim distribucijskim uvjetima, potom je on nastavio s tom praksom prikazivanja filma prije Pulskog festivala, a slijedili su ga i Schmidt lani s »Ljudožderom vegetarijancem« (prije toga i s »Metastazama«), Mirković s »Noćnim brodovima« i još neki.

Očito je novo vrijeme naglalo da se neke uhodane prakse moraju kšiti i da Pula više nije ono povlašteno mjesto prvog susreta s recentnom hrvatskom produkcijom. S već lani započeto digitalizacijom Arene i idealnim uvjetima u kinu »Valli«, trebalo bi itekako oslušivati ono što se zbiva na terenu i što prije prilagoditi se novim pravilima u godini kada festival slavi 60. obljetnicu.

Mate ČURIĆ